

VOCABULARIO DA 2ª AVALIACIÓN

COR PLANA (non)

É aquel que está aplicado de xeito plano, sen obter volume e polo tanto sen variacións de tons. É a cor uniforme. Ao longo da historia da arte houbo momentos en que se traballou coa cor plana: no antigo Exipto ou nos frescos da época románica. Máis próximos temos exemplos na pintura de Laxeiro ou o neoplasticismo de Mondrian.

COR PRIMARIA (non)

As cores primarias son o vermella, o amarelo e o azul. Son aquelas cores fundamentais que non poden ser obtidas pola mestura de outras. Mesturando dúas obtemos unha cor secundaria:

- Vermello e azul: violeta
- Vermello e amarelo: laranxa
- Azul e amarelo: verde

Mesturados a partes iguais obtemos negro. Ao longo da historia da arte houbo movementos artísticos nos que se empregaron con especial énfase como por exemplo no Puntillismo.

COR SECUNDARIA OU BINARIA (non)

Son o resultado de mesturar a partes iguais dúas primarias. Verde, violeta e laranxa.

COR COMPLEMENTARIA

Están situados na posición oposta no círculo cromático e o seu uso produce fortes e atractivos contrastes.

- Verde é complementario do vermello
- Laranxa do azul
- Violeta do amarelo

Reálzanse entre sí ao ir asociados pero usándoo de xeito dominante un e o outro de xeito sutil. No Impresionismo foi especialmente intenso o seu uso e no expresionismo tamén logrando fortes contrastes cromáticos.

COLUMNA SALOMÓNICA

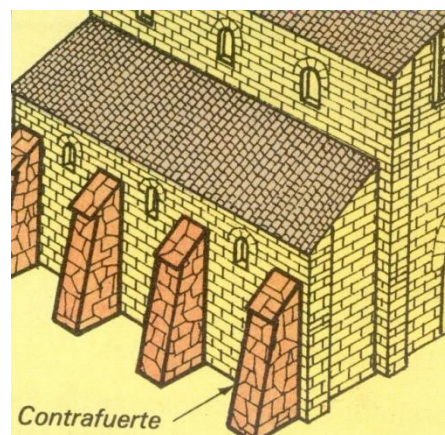
A columna é un elemento sustentante ou soporte cilíndrico que consta de basa, fuste e capitel. No caso da columna salomónica **esta ten o fuste helicoidal.** Abunda o seu uso na etapa barroca. Exemplo: o Baldaquino de San Pedro

CONTRAFORTE

Elemento arquitectónico adosado a un muro da construción como se fora unha pilastra, para reforzalo e aguantar os empuxes da bóveda. Tamén se denomina estribo.

Característicos da arquitectura románica e do gótico en que ían separados da parede mediante arbotantes.

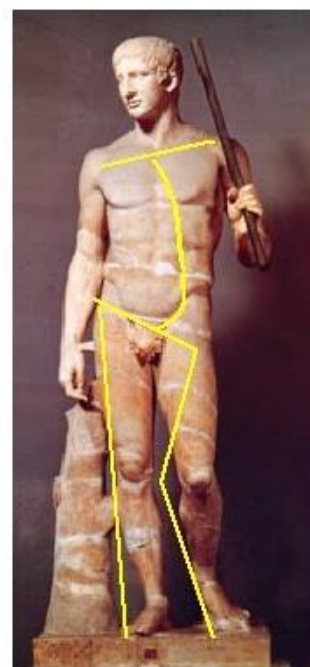

CONTRAPOSTO

Italianismo que significa *contrappuesto*. *Utilízase para describir a posturado corpo humano na cal o eixo vertical da figura erguida traza unha curva atenuada en forma de S.*

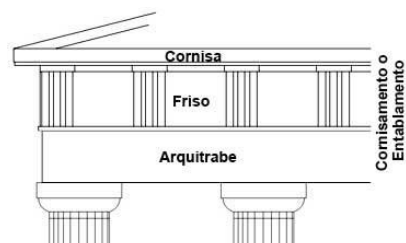
É a oposición harmónica das distintas partes do corpo da figura humana

Unha perna, a ocupada, soporta o peso principal da figura, mentres que os ombreiros e as cadeiras quedan sesgadas, en direccións opostas, para manter o equilibrio. O *Contrapposto* foi desenvolvido polos gregos na antigüidade e era o recurso que empregaban para dar movemento e sensación de vida á figura e así liberarse da "lei da frontalidade". Logo será empregado no Renacemento.

CORNIXA

Término arquitectónico que designa a parte superior do entaboamento, por riba do friso. En xeral é a parte superior e saínte que remata un edificio.

CADRO DE HISTORIA

Xénero pictórico que ten como tema un acontecemento histórico ou lexendario relevante e que serven de exemplo a imitar. A súa orixe remóntase ao século XVI, con Miguel Anxo e a *Batalla de Cascina*. No XVII e XVIII e XIX adquire o seu máximo desenvolvemento.

Realízanse en grandes formatos con variedade de personaxes. Soe ser importante a exactitude da reconstrución histórica. Era unha *pintura de carácter oficial* xa que eran as institucións as que as encargaban para decorar edificios públicos. No XX perde importancia. Exemplo: *As Lanzas de Velázquez*

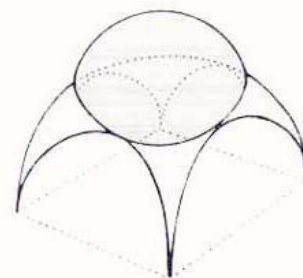
CADRO DE XÉNERO

Xénero pictórico que representa escenas da vida cotiá de xeito amable ou anecdótico. Ían destinados a decorar interiores domésticos dos clientes burgueses. Normalmente son de gran realismo. Exemplo: *A vella fritindo ovos* de Velázquez

CÚPULA

É unha bóveda semiesférica ou cuberta enxendrada pola rotación de un arco. Pode cubrir superficies circulares, redondas ou cadradas e elípticas. Para logralo necesita ser complementada por pendentes e trompas. Para pasar dun espazo cadrado a un circular emprégase a **pendente** e para pasar dun espazo cadrado a un poligonal emprégase a **trompa**. Tamén poden estar sobre un tambor ou corpo cilíndrico. Na parte superior poden ter unha lanterna que permita a entrada da luz.

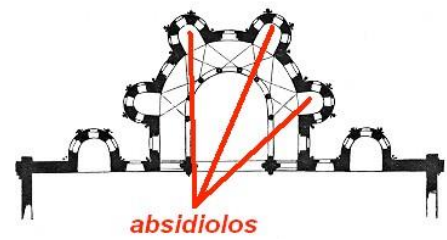
Entre as más impresionantes da historia da arte: Panteón de Roma ou *Santa María de las Flores*, de Brunelleschi.

CURVA PRAXITELIANA

Contraposto acusado que crea un trazado en S na composición das figuras, característico da obra do escultor grego Praxíteles. Proporciona dinamismo ás figuras.

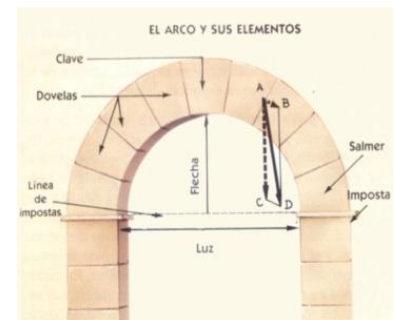
DEAMBULATORIO OU XIROLA

Corredor que rodea a traseira do altar maior por onde deambulan os fieis. É un elemento arquitectónico característico das igrexas de peregrinación que necesitaban capacidade e accesibilidade ás reliquias. Este corredor permitía fluidez de circulación para que todo o mundo se acercase a orar ante as reliquiase non interromper as cerimoniais relixiosas.

DOELA (DOVELA)

Cada unha das pezas en forma de cuña que conforman un arco. A dovela principal chámase CLAVE. A súa parte inferior xunto as das demais forman o intradós do arco.

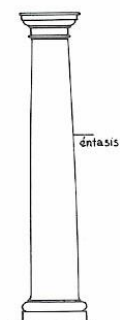

ENTABOAMENTO (ENTABLAMENTO)

É a estrutura superior dun edificio na arquitectura clásica grecorromana. Confórmano o arquitrabe, friso e cornixa. Tamén pode designar aos elementos horizontais aguantados por columnas e piares que hai en calquera construción.

ÉNTASE (ENTÁSIS)

Avultamento da parte central do fuste dunha columna (que soe estar situado a un terzo da súa altura) realizado coa finalidade de **corrixir efectos ópticos como a concavidade**. As columnas da orde dórica son un exemplo.

ESCULTURA DE VULTO REDONDO

Tipoloxía escultórica na que o que se representa, sexa individual ou conxunto, aparece illado non adherido a ningún plano e está concibida para ser contemplada desde calquera punto de vista. Exemplo: *David* de Miguel Anxo ou *David* de Donatello.

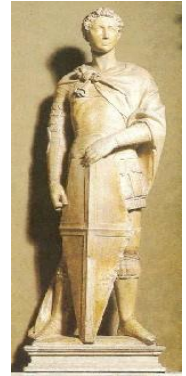

ESCULTURA EXENTA.

Tipoloxía escultórica na que o que se representa, sexa individual ou conxunto, aparece traballado na súa totalidade pero que está concibido para ser contemplado desde un só punto de vista (destinadas a unha hornacina)

Exemplo: *San Jorge* de Donatello ou o *Moisés* de Miguel Anxo

ESFUMADO/SFUMATO

*Técnica pictórica inventada por Leonardo que consiste en dar aos obxectos contornos diluídos, borrosos, difuminados, co que se consegue efectos atmosféricos e sensación de profundidade así como a integración ambiental, como si o viramos a través dun cristal afumado. Con esta técnica con isto superouse a rixidez liñal da pintura do Trecento e do Quattrocento e **acadar unha pintura máis naturalista**. Leonardo aplicouno na maioría das súas obras. Exem: *A Gioconda**

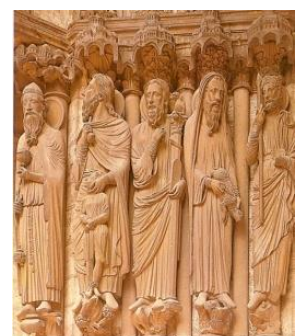
ESTATUA ECUESTRE

*Tema iconográfico que representa unha figura a cabalo. Empregarase ao longo da historia da arte cando se quere representar a un monarca ou persoeiro de importancia coma un xeito de dignificación. Exemplos relevantes son: friso das *Panateneas*, fragmento do *cabaleiro Rampin*, estatua ecuestre de *Marco Aurelio*, ou *Gattamelatta*, de Donatello...*

ESTATUA – COLUMNA

*Tipoloxía escultórica que consiste en adosar unha estatua a unha columna. Realiza a dobre función: decorativa e sustentante. Un exemplo serían as *Cariátides* ou as estatuas do *Pórtico da Catedral de Chartres**

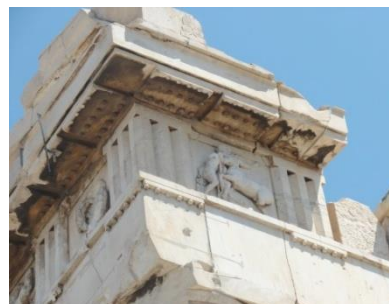

ESTILO

Conxunto de trazos formais que aparecen dun xeito constante na obra dun autor, dunha escola ou dun período determinado da historia da arte. Os gregos denominaban *stylos* ao punzón que se empregaba para escribir sobre tabliñas enceradas e que cada escribano gravaba de xeito diferente coa súa caligrafía. **Cando a Historia da Arte empeza a ter carácter de disciplina académica no XIX empréganse os estilos para clasificalos e definilos.** Hoxe segue a ser un instrumento metodolóxico imprescindible (estilo gótico, estilo románico...)

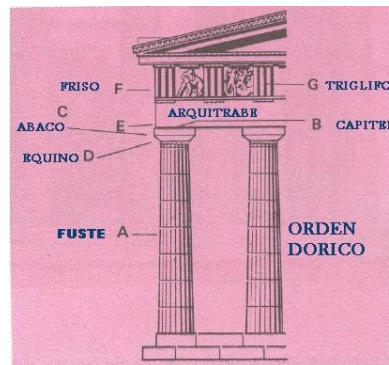
FRISO

Elemento arquitectónico que consiste nunha franxa corrida decorativa que hai nos entaboamentos. Nas ordes clásicas está entre o arquitrabe e a cornixas. Na orde dórica aparece dividido en tríglifos e metopas, mentres que na xónica e corintia é continuo. Un bo exemplo de friso decorativo é o Friso das Panateneas.

FUSTE

Do latín *fustis*, significa pao. **Parte vertical da columna que está entre basa ou o estilobato e o capitel. Pode ser liso ou acanalado** como era o xónico e corintio **ou ben estriado** como o dórico; **tamén sogueado** como ocorre na arquitectura asturiana

ICONOGRAFIA

Rama da Historia da arte que estuda os temas representados, as súas fontes (texto literario, historia ou alegoría) e o seu significado simbólico. Na arte occidental hai dúas grandes series iconográficas: a mitoloxía clásica e a cristiá. É o paso previo para o estudio iconolóxico

ICONOLOXÍA

É a ciencia que estuda o sentido que as formas e imaxes dunha obra teñen en canto ao que se refire, ao simbólico ou ao alegórico. Polo tanto é a interpretación dos significados conceptuais, simbólicos e alegóricos das imaxes. **É o estudo do significado simbólico.**

IMPOSTA

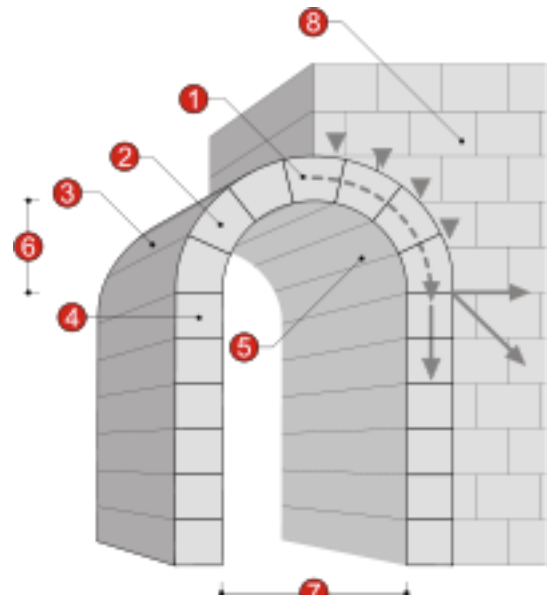
Do latín *imposta*, “posta sobre”. **Moldura ou saínte da que arranxa a curvatura dun arco ou dunha bóveda.** Tamén se pode definir como a parte saínte entre o rematedas xambas e as dovelas do final do arco (chamadas salmer).

Esquema de un arco

1. Clave 2. Dovela 3. Trasdós 4. Imposta 5. Intradós 6.

Frecha

7. Luz, Van 8. Contraforte

LIÑA SERPENTINATA

É un xeito de composición empregado en escultura en forma de xiro violento sobre si mesmo, cun movemento xiratorio dos cadrís, ombreiros e cabeza, **como unha serpentina, producindo un intenso movemento e axitación.** Moi habitual no Manierismo. Un exemplo podería ser o grupo escultórico do *Rapto das Sabinas* de Giambologna

